74
ADVN-Mededelingen
DRIEMAANDELIJKS
VIERDE TRIMESTER 2021

Dit is het vierenzeventigste nummer van de *ADVN-Mededelingen*. De publicatie wil u op de hoogte brengen en houden van de werking van het ADVN in al haar aspecten zoals het algemeen beheer, de aanwinsten in de collecties, de dienstverlening, de projecten, de publicaties en de huisvesting. De *ADVN-Mededelingen* zijn gratis en worden u op verzoek toegestuurd.

Het ADVN | archief voor nationale bewegingen werkt rond het erfgoed van de Vlaamse beweging en andere nationale bewegingen in Europa. De kernopdracht van het ADVN is het verzamelen, bewaren, onderzoeken en toegankelijk maken van dit erfgoed.

Het verleden is een beproefd bouwwerk van zoveel fouten en nog meer gebreken. Torsend tegelijk met verve wat nog komen moet, vandaag, morgen, overmorgen.

Cover: Op zaterdag 4 september 1917 organiseerde de Antwerpse afdeling van de Vlaamse Toeristenbond een fietstocht langs de Kalmthoutse Heide. [ADVN, A1011]

ADVN ARCHIEF VOOR NATIONALE BEWEGINGEN
Lange Leemstraat 26
BE-2018 Antwerpen 1
[T] +32 [0]3-225 18 37
[E] info@advn.be
[W] www.advn.be
bankrekening: BE14 4198 0595 9183 | KREDBEBB
Giften vanaf 40 euro komen in aanmerking voor een attest voor belastingvermindering.
www.facebook.com/ADVNvzw

Met de steun van de Vlaamse overheid

Vlaanderen verbeelding werkt

Erkenningsnr. P3A8177

Bijdragen
Jens Bertels, Tom Cobbaert, Sophie Gyselinck, Ann Mares, Dirk Rochtus, Nico Van Campenhout & Rita Verelst

Digitale beeldbewerking & beeldredactie
Ann Van Gastel

Fotografie
Peter Maes

Vormgeving
Ann Van Gastel

Coördinatie
Sophie Gyselinck

Administratie
Marleen Deridder

Druk
Graphius – New Goff, Gent

Verantwoordelijke uitgever
Dirk Rochtus
Lange Leemstraat 26, 2018 Antwerpen

Alle bijdragen komen tot stand in samenwerking met de Wetenschappelijke Raad van het ADVN
Overname van bijdragen kan enkel na schriftelijke toestemming van de uitgever
© 2021 Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme vzw

HET NIEUWE JAAR ZIT IN DE LIFT

Het decembernummer van de *Mededelingen* bevat een selectie uit de recente aanwinsten voor de ADVN-collectie en net als de vorige jaren was de oogst uniek, inspirerend en uiterst verscheiden. Er zitten enkele opmerkelijke audiovisuele stukken in over o.a. de IJzertoren. Naar aanleiding van het themanummer over de Volksunie bereikte ons heel wat archief met betrekking tot deze partij en ook de oproep voor allerlei materiaal over de geschiedenis van de Vlaamse Toeristenbond (VTB) werd veelvuldig beantwoord. Het feit dat net deze onderwerpen recent onderzoeksaandacht genoten en nog volop genieten, is niet vreemd aan de toename van de overdrachten. Onderzoek blijft een sterke motor om collecties uit te breiden met nieuwe archieven en bestaande aan te vullen. Ook de verschillende initiatieven op het vlak van digitalisering blijken een extra stimulans in het sensibiliseren van archiefvormers om archiefmateriaal over te dragen en zo een duurzame bewaring ervan te garanderen.
In de bijdragen in dit nummer komen enkele curieuze en onverwachte vondsten in dergelijke overdrachten aan het licht. Zo troffen we in de collectie van het Rodenbachfonds medailles aan die kunnen worden toegeschreven aan Henri Picard, advocaat en politicus voor de Frontpartij. Sophie Gyselinck neemt u mee in dit verhaal. In de bijdrage van archivaris Jens Bertels komt de rol van Alfons Van De Perre en anderen in het behoud van de Kalmthoutse Heide aan bod. Zij zetten zich in tegen de plannen van de gemeente voor de aanleg van een steenweg, zandontginning en een verkavelingsproject. In het archief van deze Vlaamsgezinde volksvertegenwoordiger voor de Katholieke Partij en arts zat briefwisseling over deze kwestie van de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon, waarin hij eveneens actief was.
Als ADVN zijn wij zeer dankbaar voor het vertrouwen dat al deze overdragers in onze werking stellen. Wij hopen in 2022 opnieuw voluit te kunnen tonen hoe wij met de collectie aan de slag gaan. Zo is er onder andere de tentoonstelling *Samen op stap met de VTB*, te zien in het Zuiderpershuis tijdens de zomermaanden. Naar aanleiding van de 100ste verjaardag van de VTB dook onderzoeker Kasper Swerts in het 133 lopende meter tellende archief van deze vereniging. Naast de expo, komt er ook een boek waarin de collectie uitgebreid aan bod komt. Een voorsmaakje van dit alles krijgt u op vtb100.be.
Via deze *Mededelingen*, onze nieuwsbrief, website en sociale media brengen we ook nieuws over het verloop van andere initiatieven, zoals de *digitale Encyclopedie van de Vlaamse beweging*, een breedopgezet vernieuwd en vernieuwend virtueel standaardwerk waarbij honderden auteurs, redacteurs, reviewers en adviseurs betrokken zijn. De coördinatie is in goede handen van Aragorn Fuhrmann en Sarah Menu. Zij worden bijgestaan door een interne bureauredactie en een wetenschappelijke kernredactie. De première van de encyclopedie is pas midden 2023, maar we lichten reeds tipjes van de sluier op devb.be.
In 2022 delen we ook graag de voortgang van de lopende en nieuwe digitaliseringsoperaties met u. Veel om naar uit te kijken.

Namens de ADVN-medewerkers wens ik u alvast een fijn eindejaar en gezond en gelukkig 2022.

[ANN MARES]

ALFONS VAN DE PERRE, DE VERENIGING VOOR NATUUR- EN STEDENSCHOON EN DE KALMTHOUTSE HEIDE

Alfons Van de Perre (1872-1925) is een grote naam uit de Vlaamse beweging. Deze Antwerpse arts profileerde zich onder andere als bestuurslid van de Nederduitsche Bond, door de publicatie van een belangrijk vertoogschrift tegen de bisschoppen over het Nederlandstalig onderwijs, als ijveraar voor de vervlaamsing van de Gentse Universiteit en als afgevaardigd beheerder en aandeelhouder van *De Standaard*. Illustratief voor zijn Vlaamse reputatie is zijn aanwezigheid op het *Gulden Doek van Vlaanderen*.

Een bejubeld volksvertegenwoordiger tegen wil en dank

Waar Van de Perre ook bekend om staat, is zijn passage als volksvertegenwoordiger. Waar hij in 1909 de vrijgekomen parlementszetel van Edward Coremans afwees en Frans Van Cauwelaert naar voren schoof, stemde hij in 1912 wel toe. Hiertoe overtuigd door vrienden, kennissen en zijn politieke achterban zou hij zich werpen op de naar eigen zeggen *"ondankbaren rol van de Vlaamse volksvertegenwoordiger"*. Ondanks zijn reserves en schroom wordt Van de Perre gekarakteriseerd als een actief parlementslid. Tot zijn werkdomeinen behoorden vooral de economische ontwikkeling met focus op de haven van Antwerpen, de taalkwestie, het onderwijs, maar ook 'dienstbetoon' tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij probeerde concrete verbeteringen te bewerkstelligen voor soldaten en vluchtelingen en kaartte veelvuldig wantoestanden in het Belgische leger aan door druk te zetten op de Vlaamsgezinde ministers, door parlementaire vragen te stellen en door kopij te bezorgen aan de pers.

Bij de volgende verkiezingen in 1919 stelde Van de Perre zich, vanwege de agitatie van conservatieve katholieke middens en wederom onder druk van zijn achterban, opnieuw verkiesbaar. Hij stond in een interne zetelmachinatie zijn mandaat echter af, tot onvrede van velen in zijn politieke omgeving. Hij voelde zich nog steeds niet echt thuis in de rol van volksvertegenwoordiger, maar hij zag vooral andere 'arbeidsvelden' om zijn aandacht op te richten.

Buitenparlementaire bijdrage

Een van die arbeidsvelden was de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon. Van bij de oprichting van de organisatie in 1910 was Van de Perre voorzitter. Zijn parlementair mandaat eiste echter te veel tijd op om dit voorzitterschap ten volle uit te oefenen. Hij vreesde voor een verfransing van de vereniging als hij zich als voorzitter niet meer kon laten gelden.

Alfons Van de Perre (rechts) naast minister van Landbouw en Openbare werken Joris Helleputte (links). Tijdens de oorlog zou Van de Perre onder andere via minister Helleputte proberen op te komen voor de lotgevallen van Vlaamse soldaten. [ADVN, VFAY391]

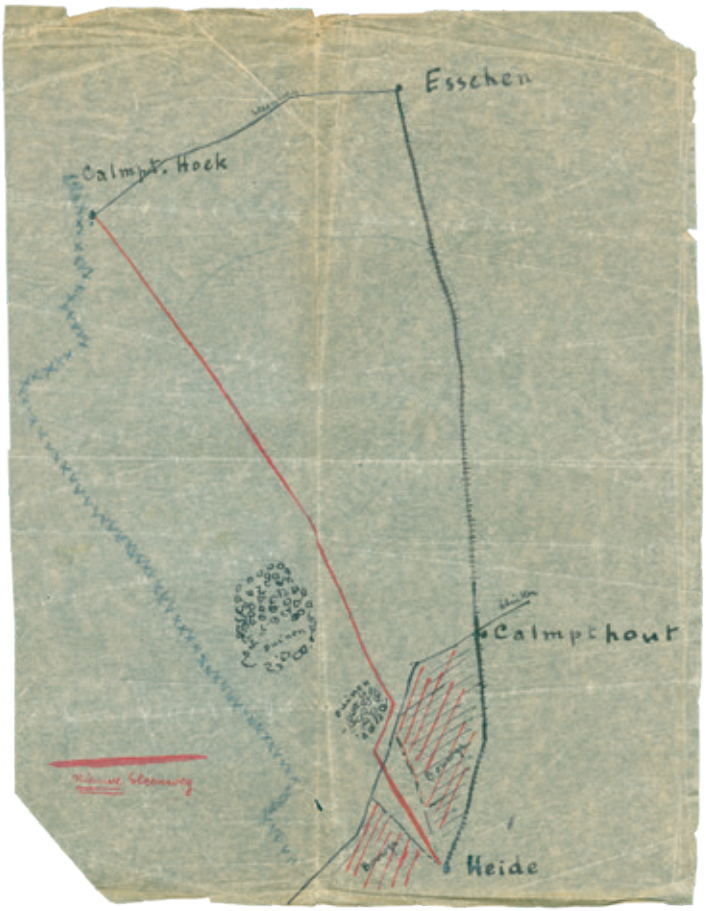

Links: Een rudimentaire schets van de nieuwe steenweg in de Kalmthoutse Heide. Met de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon poogde Van de Perre de natuurverstorende aanleg hiervan te voorkomen. [ADVN, D20432(4/1)]

Onder: Een van de brieven die Jozef Van den Broeck doorspeelde aan Van de Perre. De plannen voor de aanleg van de steenweg en de achterliggende motivaties worden er uit de doeken gedaan. [ADVN, D20432(4/1)]

In recent verworven archief van Van de Perre vinden we een dossier terug over deze werkzaamheden. Het dossier is zelf beperkt qua omvang, maar is daarom niet minder intrigerend. Het bestaat uit documenten die in 1912 door advocaat en later toonaangevend activist Jozef Van den Broeck verzameld waren. Hij stuurde ze naar Van de Perre omdat hij er als voorzitter meer mee kon doen. In hoofdzaak gaat het om een van de twee zaken waarom de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon was opgericht: het behoud van de Kalmthoutse Heide. De gemeente Kalmthout was namelijk van plan om de Kalmthoutse Hoek en Heide te verbinden door een steenweg en had plannen tot verkaveling van delen van de heide tot villawijken en de ontginning van de zandduinen. De vereniging wilde dit door middel van petities en manifestaties voorkomen. De schade voor de heide zou bij het doorvoeren van de plannen immers zeer groot zijn.

Jozef Van den Broeck hechtte in de doorgespeelde documenten niet alleen aan dit probleem aandacht. Hij wees Van de Perre ook op het feit dat er een voordracht in het Frans gepland stond: *"In alle openbare en vrije instellingen wordt onze taal verdrongen, een Vlaamsch*

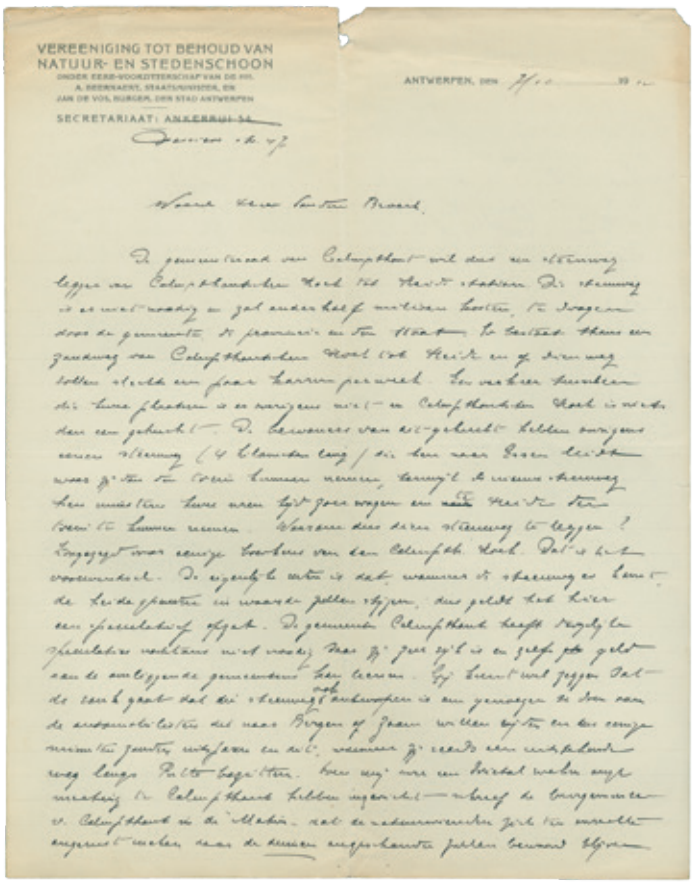
VEREENIGING TOT BEHOUD VAN
NATUUR- EN STEDENSCHOON

ANTWERPEN, den

SECRETARIAAT:

Portretfoto van Herman Van Puymbrouck door Nestor Gerard. [ADVN, VFA374]

genootschap wordt nevens een Fransch bestaand met hetzelfde doel gesticht en het eerste werk ervan is zijne zaken in 't Fransch te doen." Van de Perre en Van den Broeck waren bovendien niet de enige grote namen uit de Vlaamse beweging in de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon. Ook auteur Jozef Muls en later voorzitter van de Frontpartij en hoofdredacteur van *De Schelde* en *Volk en Staat* Herman Van Puymbrouck waren nauw bij de vereniging betrokken. Toen Baron L. Boel pleitte voor een volledige ontginning van de heide in zijn publicatie *Heide-ontginningen, een economische noodwendigheid*, reageerde Herman Van Puymbrouck met een tegenpublicatie: *Een heidepark te Calmpthout*. Hierin wees Van Puymbrouck op het belang van het behoud van de heide, voornamelijk vanuit esthetische gronden en met het oog op culturele productie.

De gemeente zette haar plannen niet door. De invloed van een burgerlijke vereniging met een breed vertakt netwerk en bovendien een grote vertegenwoordiging van kunstenaars was niet gering. Bij deze overwinning stopte de vereniging echter niet. Ze bleef vele jaren ijveren voor de statuten van de natuur. In 1941 was de vereniging dan ook betrokken bij de verklaring van de heide tot beschermd gebied, en evenzeer bij de verklaring van de heide tot staatsnatuurreservaat in 1963. Bovendien zou de werking, zoals Van de Perre het wenste, in het Nederlands plaatsvinden. **[JENS BERTELS]**

Bronnen bij deze bijdrage: Archief Alfons Van de Perre (BE ADVN AC557); L. Vandeweyer, Kroniek van een aangekondigd verslag: twee opmerkelijke brieven van Alfons Van de Perre betreffende zijn afscheid als volksvertegenwoordiger in 1919, in: *WT*, jg. 66, 2007, nr. 1, pp. 45-63; L. Vandeweyer, Ernest Claes schrijft aan Alfons Van de Perre in de roerige herfst van 1919, in: *WT*, jg. 66, 2007, nr. 3, pp. 260-280; L. Wils, Dokter Van de Perre herdacht, in: *WT*, jg. 54, 1995, nr. 4, pp. 221-227; T. Luyckx, *Dr. A. Van de Perre en zijn tijd*, Antwerpen, 1972; A. Van Wulpen, *De Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon (1910-1943) Belgische kunstschilders in de strijd om het landschap*, onuitgegeven licenciaatsverhandeling, Universiteit Gent, 2017-2018.

EEN GEËNGAGEERDE ANTWERPSE DRUKKERSFAMILIE
Olivier Platteau & Co

Het voorbereidend onderzoek van het vorig jaar verschenen boek *100 jaar IJzerbedevaarten in affiches* (nog steeds verkrijgbaar bij het ADVN) leverde een aantal interessante vaststellingen op. De opmerkelijke stilistische evolutie, de boeiende iconografie en de uiteenlopende achtergronden van de ontwerpers van de IJzerbedevaartaffiches kwamen reeds aan bod in het boek. De historiek van de drukkerijen die de productie van de affiches verzorgden, haalden de uiteindelijke publicatie echter niet. In deze bijdrage belichten we alsnog één van die drukkerijen: O. Platteau & Co.

Aankondigingsaffiche voor de 14de IJzerbedevaart op 20 augustus 1933. [ADVN, VAFY15]

In opvolging van de drukkerijen Jozef Houdmont-Carbonez uit Brugge en Edward De Landtsheer uit Temse kreeg O. Platteau & Co vanaf de IJzerbedevaart van 1929 de opdracht om de grote aankondigingsaffiches te drukken. Het kleinere drukwerk, zoals raamaffiches en kentekens, gebeurde in samenwerking met de in september 1928 opgerichte drukkerij Vonksteen van Eugeen Top. De keuze voor de Antwerpse drukker Platteau ten nadele van De Landtsheer was ingegeven door een wijziging in de vormgeving van de affiches: van een hoofdzakelijk tekstuele aankondiging werd de stap gezet naar een ontwerp waarin vooral het beeld sprak. Platteau had geschiktere persen en meer ervaring met kunstdruk dan De Landtsheer. Via Juliaan Platteau was er net als bij De Landtsheer een familiale connectie tussen het IJzerbedevaartcomité en de drukker.

Juliaan Platteau (1894-1964) bij de inhuldiging van het Van Raemdonck-monument in Steenstrate (1933). [ADVN, VFFY65/166]

Drukkerij O. Platteau & Co werd in 1902 opgericht onder de naam Imprimerie Anversoise toen Olivier Platteau (1854-1935) het handelsfonds van Georges Paul Griebenow overnam. Deze Duitse drukker gaf vanaf

Wervingsaffiche voor het SS Vrijwilligerslegioen Vlaanderen, 1943. [ADVN, VAFC34]

1899 onder meer het tijdschrift *Deutsches Blatt für Belgien* uit, maar liet zich in april 1901 failliet verklaren. Olivier Platteau was net als Griebenow een inwijkeling in Antwerpen: afkomstig uit het West-Vlaamse Waarmaarde verhuisde hij in de jaren 1870 naar Antwerpen waar hij huwde met Mathilde Hendrickx en vader werd van elf kinderen. Het gezin Platteau vestigde zich aan het Vleminckveld en bouwde een netwerk uit in de culturele en Vlaamsgezinde kringen van Antwerpen. Dat bleek onder meer uit het feit dat jongste zoon Juliaan Platteau (1894-1964) zich op vijftienjarige leeftijd aansloot bij de pas opgerichte Groeningerwacht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de drukkerij tijdelijk stilgelegd en week de familie uit naar Engeland en Nederland. Olivier Platteau werd voorzitter van de Belgian Club Leopold Charles in het Engelse Derby en in het Nederlandse Bussum raakte één van zijn zonen, Karel Platteau (1885-1961), bevriend met schrijver, dichter en componist René De Clercq. De vriendschap zou het familiebedrijf in 1922 de opdracht voor het drukken van de René De Clercq-liederen opleveren.

Platteau's jongste zoon Juliaan trok in 1915 vrijwillig naar het IJzerfront en engageerde zich daar in de organisatie van het culturele leven. Na de oorlog stond hij mee aan de wieg van tal van flamingantische organisaties (onder andere het Verbond voor Vlaamse Oud-Strijders, de Vlaamse Toeristenbond, Het Vlaamse Kruis en het IJzerbedevaartco-

mité) en bezorgde als bestuurslid de drukkerij heel wat opdrachten uit de Vlaamse beweging. Soms brachten die echter niet de gewenste aandacht met zich mee. Zo resulteerde de publicatie van de *Open brieven en Vertoogschriften van de Vlaamsche Frontbeweging*, de eerste en enige uitgave van de reeks *Bijdragen tot de geschiedenis der Vlaamsche IJzertragedie 1914–1918*, in september 1939 in een huiszoeking en een inbeslagname van de voorraad door de Rijkswacht. De Belgische overheid verdacht het IJzerbedevaartcomité, de uitgever van het boek, namelijk van subversieve propaganda tijdens de mobilisatie na de Duitse inval in Polen.

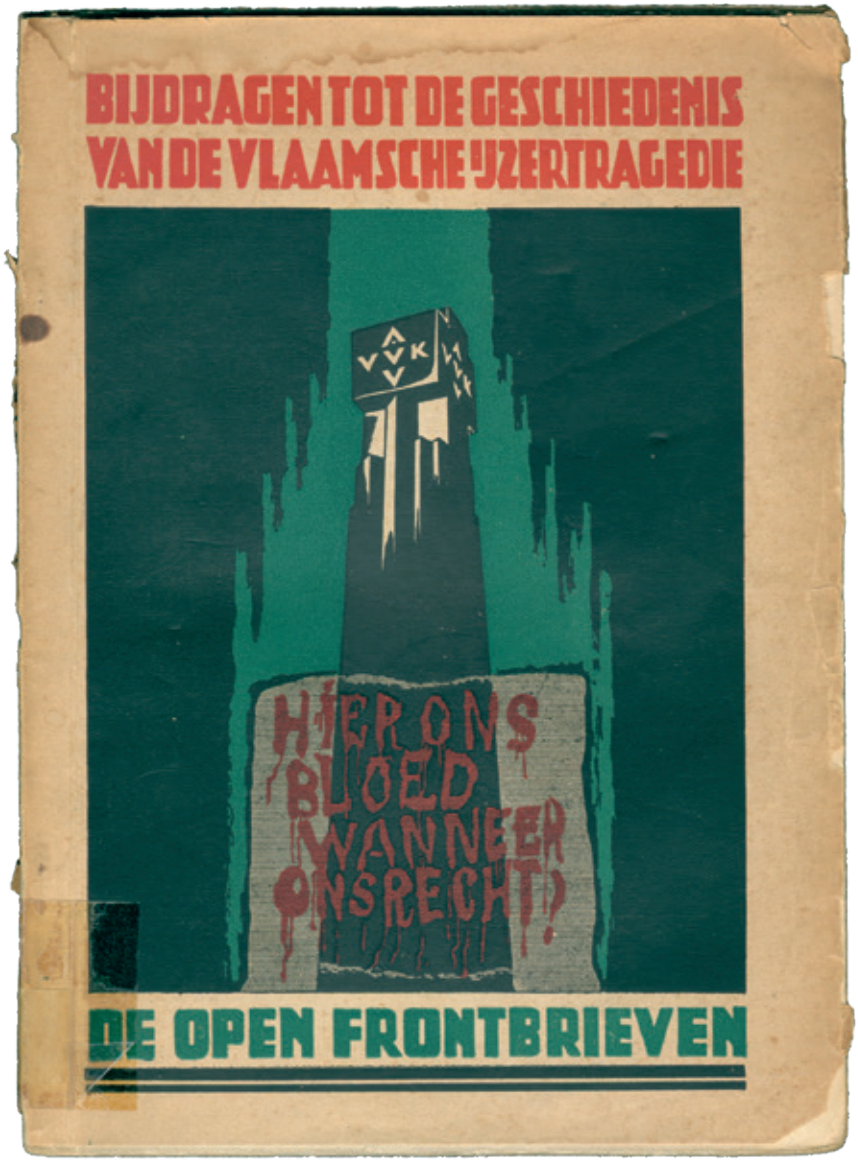

Kaft van de brochure *Open brieven en Vertoogschriften van de Vlaamsche Frontbeweging*, 1939. [ADVN, VB151]

Na het overlijden van Olivier Platteau in 1935 zetten zijn kinderen onder leiding van zonen Karel en Jozef Platteau (1884-1954) het bedrijf verder. In tegenstelling tot de Eerste Wereldoorlog bleven de drukpersen tijdens Tweede Wereldoorlog draaien en prijkte de firma O. Platteau & Co als drukker op de affiches van de oorlogsbedevaarten en tal van propaganda- en wervingsaffiches van de Duitse bezetter. Als gevolg van deze economische collaboratie werd het bedrijf na de oorlog onder sekwester geplaatst. De drukpersen bleven echter draaien en produceerden onder andere het katholiek-flamingantisch maandblad *Golfslag* van Manu Ruys. Op het einde van de jaren 1940 kwam het bedrijf in financieel zwaar vaarwater. Nadat verschillende pogingen tot een doorstart mislukten, werden de activiteiten beperkt tot de handel in kantoorartikelen. Het IJzerbedevaartcomité bleef een vaste klant, maar deed voor de druk van de naoorlogse affiches vanaf 1950 een beroep op Vonksteen en later op de Diksmuidse drukker Georges Desmyter. **[TOM COBBAERT]**

Bronnen bij deze bijdrage: Archief Bedevaart naar de Graven van de IJzer (BE ADVN AC102); *Belgisch Staatsblad*; J. Verhelst, De Antwerpse drukkerijen, 1794-1914, in: *De Gulden Passer*, jg. 44, 1966.

DE MEDAILLES VAN HENRI PICARD VAN ONDER HET STOF GEHAALD

Een uitzonderlijke vondst

In 2019 schenkt het Rodenbachfonds – dat vandaag beter bekend staat onder de naam Cultuurlab Vlaanderen – 416 archiefdozen of 52 meter archief aan het ADVN. Het fonds dat ooit begon in 1981 als de Federatie van Vlaamse Kringen (kortweg FVK), bundelde verschillende regionale en lokale Vlaams-nationale organisaties die aan sociaal-cultureel vormingswerk deden. Het volledige organisatiearchief dat in verschillende stadia aan het ADVN is overgedragen, strekt zich uit over een periode van circa 40 jaar, van 1978 tot 2016. Het archief is 90% opgebouwd uit administratieve documenten (subsidiedossiers, boekhoudkundige stukken, acitviteitendossiers en afdelingsmappen) en herbergt een kleine collectie boeken, tijdschriften en audiovisuele stukken. Net in dat laatste deeltje zat tot voor kort tussen affiches, vlaggen, flyers, prentbriefkaarten en foto's een unieke verzameling verstopt. Een verrassende vondst, bleek nadien, die geduldig wachtte om ontdekt te worden.

Zeventien medailles lagen jarenlang verborgen in het archief van het Rodenbachfonds. [ADVN, AC272]

De te ontdekken schat ligt verborgen in een kleine rechthoekige witte doos, onaangeroerd en verloren op de bodem van een veel groter karton. Nieuwsgierigheid voert de boventoon. Wanneer het doosje wordt opgetild, lijkt het meer te wegen dan het kan dragen, op de hoeken tekenen zich de eerste scheuren af. In de doos zitten medailles en penningen. Bij het uitpakken valt meteen de verscheidenheid op qua grootte, qua materiaal en qua uitzicht. Enkele zitten afzonderlijk verpakt, maar de meeste liggen kriskras door elkaar. We herkennen vier oorlogsmedailles, negen penningen, drie politieke eremedailles en een dasspeld. Voor zover de datering te achterhalen is, blijkt het oudste stuk uit 1869 en het jongste uit 1939. De vier bronzen oorlogsmedailles uit de Eerste Wereldoorlog en acht penningen zijn anoniem, hun voormalige eigenaars zijn niet gekend.

Er is onder meer een penning voor het Festival Annuel de Musique Classique in 1869 en een koperen munt ter ere van de opening van de Eiffeltoren in 1889. Verder een legpenning uit 1923 die herinnert aan de grenswijziging tussen de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen en drie gedenkpenningen voor de schrijver-dichter Jan Beers (1921), de kunstschilder Karel Verlat (1924) en de Antwerpse

Hendrik (Henri) Picard (1883-1946)

Henri Picard was de oudste broer van Leo en Antoon Picard. Hij werd geboren in een gezin van zes kinderen. Hij volgde school aan het Koninklijk Atheneum van Antwerpen en studeerde vervolgens rechten aan de Universiteit van Gent en Brussel. Tijdens zijn studentenjaren in Gent was Henri lid van het vrijdenkende en taalminnende studentengenootschap 't Zal wel gaan. In Brussel trad hij toe tot de Vlaamse studentenkring Geen Taal, Geen vrijheid. Als cultuurflamingant ondersteunde hij er mee de ontluikende Vlaamse beweging.

Na zijn studententijd engageerde Picard zich in de Antwerpse afdeling van het Algemeen-Nederlands Verbond en het Vlaamsch Legerkomiteit dat streefde naar de vernederlandsing van het Belgische leger. In 1914, Picard was dan al 31, werd hij gemobiliseerd maar week hij noodgedwongen na de val van Antwerpen met vele anderen uit naar Nederland. Daar kwam hij tussen 11 en 15 oktober terecht in een tentenkamp in Harderwijk. Vanaf december 1914 hield Picard nauwgezet een dagboek bij. Daarin vertelde hij tot in de kleinste details over zijn alledaagse bezigheden in het kamp. Zowel zijn broers Leo als Antoon Picard, alsook zijn zus Gabriëlle, bewogen zich tijdens de Eerste Wereldoorlog in activistische kringen, dit in tegenstelling tot Henri die eerder afkerig stond ten opzichte van de politieke beweging.

Ondanks zijn opvattingen vestigde hij zich na de oorlog als advocaat in Antwerpen en verdedigde hij heel wat activisten. Hij zorgde er onder meer voor dat Adiel Debeuckelare, de leider van de Frontbeweging die beschuldigd werd van hoogverraad, in 1922 werd vrijgesproken.

Begin jaren twintig engageerde Henri Picard zich in de politiek en trad toe tot de Frontpartij waarvoor hij in Antwerpen meer dan tien jaar lang gemeenteraadslid (1921-1932) was. Ook voor de Kamer werd hij verkozen en zetelde daar tot in 1925. Nadien moest hij zijn kopplaats en zijn kamerzetel afstaan aan Herman Vos, de *coming man* van de Antwerpse Frontpartij. Bij de oprichting van het Vlaamsch Nationaal Verbond in 1933, distancieerde Picard zich expliciet van deze partij en haar ideeën. Toch aanvaardde hij drie jaar later de kopplaats op de senaatslijst van het Vlaamsch Nationaal Blok, waarop VNV'ers en Fronters een kartel vormden. Het resultaat was dat Picard in 1936 als provinciaal senator werd verkozen en in het parlement zetelde tot 1939. Bij de daaropvolgende verkiezingen stelde hij zich niet meer kandidaat en trok hij zich terug uit de politiek. Tijdens de bezetting bleef hij passief. Na de bevrijding trad Picard voor korte tijd op als advocaat voor collaborateurs. Hij overleed op 63-jarige leeftijd in 1946.

Een gesigneerde foto van Henri Picard en zijn echtgenote, 1925. [Antwerpen, Letterenhuis]

schepen Alfred Cools (1925). Tot slot is er nog een herdenkingsmedaille voor de Wereldtentoonstelling in Antwerpen (1930) en een exemplaar ter ere van het eeuwfeest in België (1930). In deze bonte verzameling zijn vier items gepersonaliseerd. Drie medailles en een dasspeld dragen de naam van Henri Picard, de Antwerpse advocaat en politicus voor de Frontpartij. De medailles verwijzen naar zijn politieke carrière als gemeenteraadslid, volksvertegenwoordiger en senator. De dasspeld met Vlaamse leeuw en opschrift 'De Moedertaal' en op de achterzijde de inscriptie 'erevoorzitter 1925', bevestigt dan weer Picards voorliefde voor de Nederlandse taal en zijn engagement.

De drie medailles en de dasspeld zijn met zekerheid eigendom geweest van Henri Picard. De hamvraag blijft echter of ook de andere penningen en medailles aan Picard hebben toebehoord? Op slechts één ronde doos, waarin een grote ronde penning past, staat zijn naam geschreven. Het is het enige exemplaar waar 100% zekerheid over bestaat. Toch is de link tussen de vele Antwerpse gerelateerde penningen en het sociale leven van Picard als politicus en advocaat in de Scheldestad plausibel. Hoe dan ook, gelukkig bleef er meer bewaard van de man dan enkel deze medailles. Zo bewaart het Letterenhuis in Antwerpen onder meer zijn dagboeken uit de Eerste Wereldoorlog, maar ook zijn correspondentie, handschriften, baliedossiers en foto's. Zijn omvangrijke archief werd destijds geschonken door zijn zus Madeleine Picard. Hoe het juist komt dat zijn medailles zijn archief niet volgden, blijft een mysterie. Tot op vandaag konden we niet achterhalen hoe de doos met medailles en penningen terecht kwam in het archief van het Rodenbachfonds. Het is wel een mooi voorbeeld van hoe een persoonsarchief versnipperd en verspreid kan geraken doorheen de tijd over verschillende organisaties heen. **[SOPHIE GYSELINCK]**

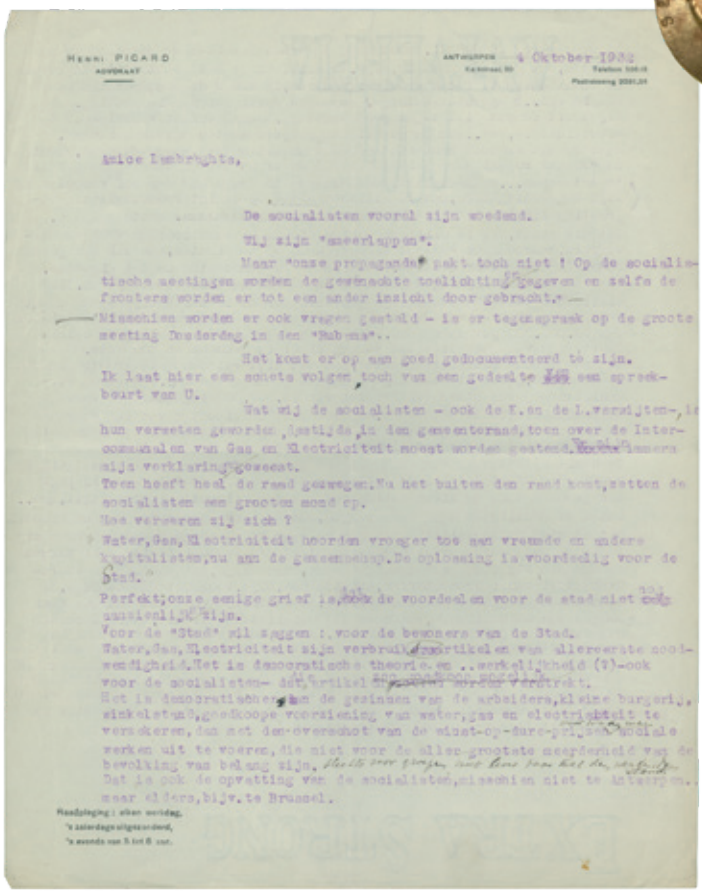
HENRI PICARD
ADVOCAAT

4 Oktober 1932

Telefoon 106.18

Antwerpen Kathedraal Str

Plaatsnaming 3001.04

Beste Lambrechts,

De socialisten vooral zijn woedend.

Wij zijn "moeilijkaards".

Maar "onze propagande" pakt toch niet ! Op de socialistische meetingen worden de gemaakte toelichtingen gegeven en zelfs de frontiers worden er tot een ander inzicht door gebracht. —

Misschien worden er ook vragen gesteld - is er tegenspraak op de groote meeting Donderdag in den "Rubens"..

Het komt er op aan goed gedocumenteerd te zijn.

Ik laat hier een schets volgen, toch van een gedeelte van een gesprek-boert van U.

Wat wij de socialisten - ook de V.s. de L.verwijten-, is hun verzetten geweest, destijds, in den gemeenteraad, toen over de Intercommunalen van Gas en Electriciteit moest worden gestemd. Hunnera zijn verklaringsgeweest.

Toen heeft heel de raad gewogen. Na het buiten den raad koot, zetten de socialisten een grooten mond op.

Nu verweren zij zich ?

Water, Gas, Electriciteit moeten vroeger toe aan vreemde en andere kapitalisten, nu aan de gemeenschap. De oplossing is voordelig voor de Stad."

Perfect, onze eenige grief is, dat de voordelen voor de stad niet ... zijn.

Voor de "Stad" wil zeggen : voor de bewoners van de Stad.

Water, Gas, Electriciteit zijn verbruiksartikelen van allereerste noodwendigheid. Het is democratische theorie en ... werkelijkheid (?) - ook voor de socialisten - dat artikel ... worden verdeeld.

Het is democratisch dat de gezinnen van de arbeiders, kleine burgerij, winkeliers, goedkoope voorziening van water, gas en electriciteit te verzekeren, dan met den overschot van de niet-op-dure-prijs-... te werken uit te voeren, die niet voor de allergrootste meerderheid van de bevolking van belang zijn. Hoe over gesproken, met Anse van het de ... Dat is ook de opvatting van de socialisten, niettemin niet te interpreteren, maar elders, bijv. te Brussel.

Hoogachtend : alhier vandaag,
's zaterdags uitgezonderd,
's avonds van 5 tot 6 uur.

Boven: De drie medailles en de dasspeld die met zekerheid hebben toebehoord aan de Antwerpse advocaat en politicus Henri Picard. [ADVN, AC272]

Links: Een brief van Henri Picard aan zijn collega-advocaat en tevens politicus Maurits Lambreghts. Lambreghts was net zoals Picard bestuurslid van de Frontpartij. In deze brief wordt het recht op de basisbehoeften aangehaald, 4 oktober 1932. [ADVN, D464]

Bronnen bij deze bijdrage: Archief Cultuurlab Vlaanderen (BE ADVN AC272); L. Buning & Br. De Wever, *Hendrik Picard*, (2021), op: https://nevb.be, *Oorlogsdagboek Harderwijk*, (2021), op: https://www.letterenhuis.be/nl/content/oorlogsdagboek-harderwijk.

DE ORDE VAN DE VLAAMSE LEEUW
Romain Vanlandschoot gelauwerd

Op zaterdag 3 juli 2021 ontving Romain Vanlandschoot (°1933) de Orde van de Vlaamse Leeuw. Het was de 38ste editie van deze vereremerking, die wordt georganiseerd door de Beweging Vlaanderen-Europa. De uitreiking ging door in de Augustijnenkerk van het Klein Seminarie van Roeselare. Niet in Brugge, waar Vanlandschoot werd geboren en school liep of in Tielt, waar hij leraar was en woont. Wel in de stad en het college waar Albrecht Rodenbach (1856-1880) middelbaar onderwijs volgde en er onder meer les kreeg van Hugo Verriest (1840-1922), twee markante flaminganten aan wie Vanlandschoot modelbiografieën wijdde. Hij ontving deze blijk van waardering op initiatief van collega-historicus Frans-Jos Verdoodt, voormalig directeur en oud-voorzitter van het ADVN, aan wie deze bekroning in 2008 ten deel viel. Romain Vanlandschoot is redactielid van *WT. Tijdschrift over de geschiedenis van de Vlaamse beweging* en medewerker van de *Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, die beide worden gecoördineerd vanuit het ADVN.

In zijn laudatio omschreef Matthias Storme, voorzitter van de Orde van de Vlaamse Leeuw, de laureaat terecht als *"de grootste en de meest diepgravende kenner van de geschiedenis van de Vlaamse beweging in West-Vlaanderen"* en als *"de kroniekschrijver van de geest van Roeselare"*, de inspiratie waaruit de katholieke Vlaamsgezinde studentenbeweging groeide. Vanlandschoots biografische studies, onder andere het magistrale en demystifiërende *Kapelaan Verschaeve*, typeerde Storme terecht als *"noch hagiografisch, noch pathografisch"*. Ook de soms bewust verdraaide en eenzijdige (postume) beeldvorming over de figuren die hij bestudeert, probeert Vanlandschoot altijd in perspectief te plaatsen, te duiden en te verklaren.

Storme verwees in zijn gelegenheidstoespraak ook met lovende woorden naar het rijke en door geschiedenisleraar en historicus Johan Strobbe voorbeeldig beheerde archief van het Roeselaarse Klein Seminarie, dat de deuren opende in 1806 en waar in 1928 de Katholieke Studentenactie (KSA) werd gesticht.

In zijn dankwoord stond de gehuldigde onder meer stil bij zijn decennialange *"queeste naar Cyriel Verschaeve (1874-1949)"*, van wie de perceptie omsloeg van kritiekloze verering naar complete verguizing. Twee simplifiërende reducties, aldus Vanlandschoot, die voorbijgaan aan de wisselingen en de veranderingen die het leven van elke mens – en niet het minst dat van Verschaeve – in meerdere of mindere mate kenmerken. De radicaal-flamingantische priester herleiden tot zijn *Blut und Boden*-retoriek en zijn *rücksichtslose* collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog, is echter ahistorisch. In een nieuw boek over hem, dat in 2022 zal worden uitgegeven door het ADVN, wil Vanlandschoot met name de invloed belichten van Verschaeve op het ontstaan en de ideologische oriëntering van het Vlaams-nationalisme tijdens de Eerste Wereldoorlog en de jaren 1920.

"Het historisch besef moet levend gehouden worden", zo motiveert de nieuwe houder van de Orde van de Vlaamse Leeuw zijn aanhoudende geschiedkundige arbeid. Maar *"het legaat van het verleden"* dient, als dat kan en mogelijk is, ook op verantwoorde wijze te worden ingezet om met een brede blik toekomstgericht te blijven werken aan een democratische en pluralistische samenleving. Naar het voorbeeld en in het voetspoor van Hugo Verriest, die al in 1896 in die zin pleitte in het editoriaal van het eerste nummer van het christendemocratische weekblad *De Nieuwe Tijd*. **[NICO VAN CAMPENHOUT]**

De uitreiking in de kapel van het Klein Seminarie in Roeselare, van links naar rechts: Kris Declercq (burgemeester Roeselare), Romain Vanlandschoot, An De Moor (voorzitter Beweging Vlaanderen-Europa), Matthias Storme (voorzitter Orde van de Vlaamse Leeuw). [© Beweging Vlaanderen-Europa]

EEN SELECTIE UIT DE RECENTE AANWINSTEN

Film (1942) Reimond Tollenaere-mars. Volksalmanakken *'t Manneke uit de Mane* en *'t Beertje*.
BE ADVN AC0 COLLECTIE ADVN

Bibliotheekcollectie en liber amicorum (1987) van Arthur De Bruyne.
BE ADVN AC2 ARCHIEF ARTHUR DE BRUYNE

Dossiers (2007-2017) over Algemeen-Nederlands Verbond (ANV), Ten Vrede, Spirit/SLP, Vlaams Vredesinstituut, Gravensteengroep en Europese Vrije Alliantie (EVA).
BA ADVN AC16 ARCHIEF NELLY MAES

Documenten over Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) afdeling Lokeren (2009-2018) en over Vlaams Centrum voor Amateurkunsten, Koororganisatie Vlaanderen en Centrum voor Lokale Muziek (2000-2002).
BE ADVN AC36 ARCHIEF REINOUD D'HAESE

Bibliotheekcollectie over de Welshe beweging. (1)
BE ADVN AC94 ARCHIEF LIEVEN DEHANDSCHUTTER

Onderzoeksarchief over de Rooms-Katholieke kerk en de repressie, de repressie in Tienen, het oostfront en het antisemitisme.
BE ADVN AC137 ARCHIEF LOUIS VAN ROY

Dossiers over Marnixring Corneel Heyman (Gent) (1985-2005) en Marnixring Internationaal (1996-2000).
BE ADVN AC191 ARCHIEF MARNIXRING

1

2

Werkingsarchief (1998-2015).
BE ADVN AC272 ARCHIEF CULTUURLAB VLAANDEREN

Dossiers over Volksunie arrondissement Brugge-Torhout (1981-1982) en N-VA arrondissement Brugge (2013-2018).
BE ADVN AC279 ARCHIEF TOON VAN MOERBEKE

Vlag van Sint-Arnoutvendel.
BE ADVN AC323 ARCHIEF SINT-ARNOUTVENDEL

Repressiedossier (1940-1950). (2)
BE ADVN AC364 ARCHIEF EDGAR LEHEMBRE

Briefwisseling en documenten als predikant en leider van Jong-Vlaanderen.
BE ADVN AC392 ARCHIEF JAN DERK DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD

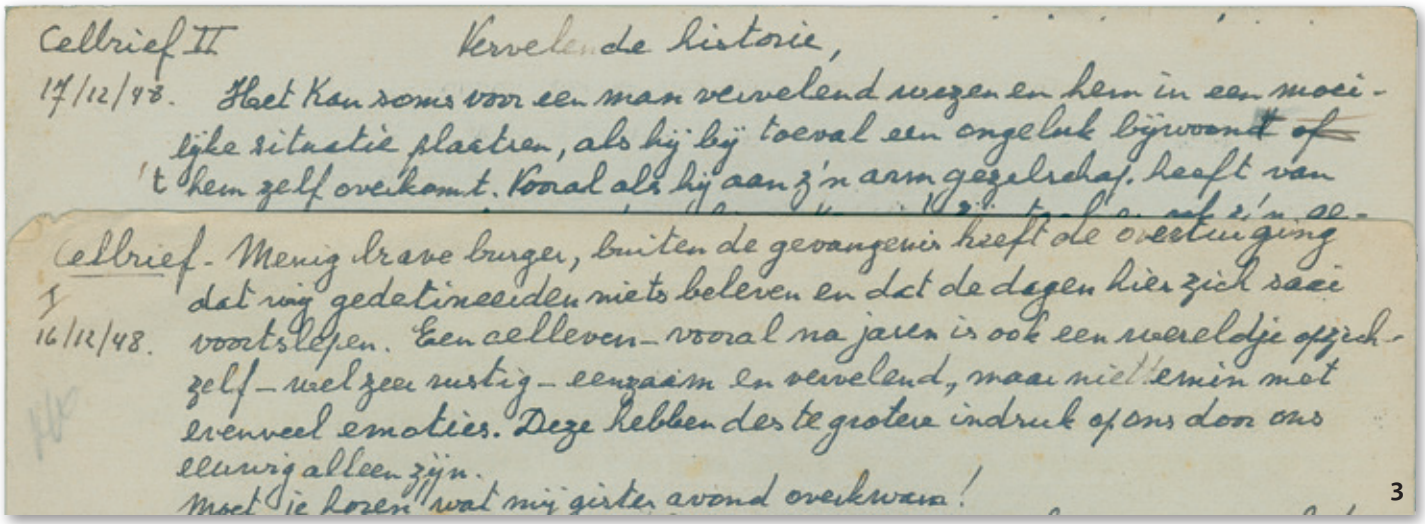
Celbrief II
17/12/48. Het kan soms voor een man vervelend wezen en hem in een moeilijke situatie plaatsen, als hij bij toeval een ongeluk bijwoont of 't hem zelf overkomt. Vooral als hij aan z'n arm gezelschap heeft van
Celbrief I
16/12/48. Menig brave burger, buiten de gevangenis heeft de overtuiging dat wij gedetineerden niets beleven en dat de dagen hier zich saai voortslepen. Een celleven – vooral na jaren is ook een wereldje op zich zelf – niet zeer rustig – eenzaam en vervelend, maar niet zonder zijn moeilijkheden en vervelende emoties. Deze hebben des te grotere indruk op ons door ons eenzaam alleen zijn.
Moet ie horen wat mij gister avond overkwam!
3

Repressiedossier van Flor Grammens (1937-1975).
BE ADVN AC416 ARCHIEF EDGAR VAN DESSEL

Gedenkschriften en celbrieven van Willem Verhulst opgetekend in het repressiekamp in Sint-Gillis (Brussel). (3)
BE ADVN AC554 ARCHIEF WILLEM VERHULST

Briefwisseling als volksvertegenwoordiger tijdens WOI. (4)
BE ADVN AC557 ARCHIEF ALFONS VAN DE PERRE

Dossiers over Volksuniejongeren (VUJO), N-VA fractie Vlaams Parlement , N-VA afdeling Mechelen, ANV en de Vredesfietseling (2006-2019).
BE ADVN AC561 ARCHIEF KARL VERMAERCKE

Dossiers over IJzerbedevaartcomité en Vlaams Vredesinstituut (1995-2018), met foto's van activiteiten van Marnixring.
BE ADVN AC628 ARCHIEF WALTER BAETEN

Werkingsarchief met foto's en video-

4

opnames van activiteiten (2000-2010).
BE ADVN AC652 ARCHIEF EUROPESE VRIJE ALLIANTIE (EVA)

Documenten over Vlaamse Volksbeweging (VVB), Overlegcentrum Vlaamse Verenigingen (OVV) en over het onderzoek naar de dynamitering van de IJzertoren (2000-2019), met video-opnames en affiches van TAK en VVB.
BE ADVN AC657 ARCHIEF GUIDO MOONS

Documenten over "Ontdek de Wereld", De Brakke Grond en het ANV.
BE ADVN AC690 ARCHIEF HUGO RAU

Video-opnames van Europeades en activiteiten van de Vlaamse Volkskunstbeweging (1969-2019). (5)
BE ADVN AC1006 ARCHIEF VLAAMSE VOLKSKUNSTBEWEGING

Documenten over VOS, NVOS, Broederband, Dietse jeugdbeweging, IJzerbedevaartwerkgroep De Pinte en Vlaams Blok. (6)

5

BE ADVN AC1038 ARCHIEF WILFRIED AERS

Film-, video- en geluidsopnames van de IJzerbedevaarten tussen 1956 en 1988.
BE ADVN AC1106 ARCHIEF PIET DE VLOED

Werkingsarchief (2014-2018).
BE ADVN AC1146 ARCHIEF COPPIETERS FOUNDATION

Werkingsarchief (1986-2012).
BE ADVN AC1159 ARCHIEF STICHTING NEDERLANDS VLAAMS CONTACTCENTRUM VOLKSONTWIKKELING (NVCV)

Werkingsarchief (1961-1971).
BE ADVN AC1163 ARCHIEF JONG-VLAAMSE STUDENTENGEMEENSCHAP (JVSG)

Werkingsarchief (1973-1999) met stukken over *De Taktivist*, Filmdienst TAK en Wandelgroep Tijl, met een collectie foto's en spandoeken. (7)
BE ADVN AC1167 ARCHIEF TAALAKTIEKOMTEE (TAK)

Dossiers (2007) over de dienstweigeringscampagnes van de Werkgroep BHV (Brussel-Halle-Vilvoorde) in de kiesbureaus.
BE ADVN AC1168 ARCHIEF MATTHIAS STORME

Onderzoeksarchief onder meer over de Vlaamse pacifisten en een collectie boeken.
BE ADVN AC1169 ARCHIEF ETIENNE VAN NEYGEN

Documenten (1950-1977) over de administratie en de redactie van het tijdschrift en de Werkgroep Het Pennoen. (8)
BE ADVN AC1170 ARCHIEF HET PENNOEN

Documenten (1919-1930) over het beheer, de boekhouding en een uitgebreide briefwisseling. Met stukken van het Dr. Jacob-Comité.
BE ADVN AC1172 ARCHIEF MARTELAARSFONDS

Dossiers (2003-2008) over de partijwerking van SAMEN en Spirit Wommelgem.
BE ADVN AC1190 ARCHIEF GÜNTHER DAUWEN

Documenten over volkeren in Europa vnl. Koerden, met video-opnames en foto's.
BE ADVN AC1191 ARCHIEF KAREL VAN REETH

Dossiers (2004-2020) over de N-VA arrondissement Brugge.
BE ADVN AC1192 ARCHIEF PATRICK DAELS

Werkingsarchief van de Kultuurraad voor Vlaanderen (KRV) (1959-1976) en de Interpro-

6

vinciale Cultuurraad voor Vlaanderen (ICV) (1976-1986).
BE ADVN AC1193 ARCHIEF KULTUURRAAD VOOR VLAANDEREN (KRV)

Werkingsarchief (1975-2019).
BE ADVN AC1197 ARCHIEF GRENSLAND

Dia's, foto's en film over de activiteiten van het Taalaktiekomitee (TAK).
BE ADVN AC1200 ARCHIEF VICTOR (FIK) MEULENBERGS

Werkingsarchief (1992-2013).
BE ADVN AC1201 ARCHIEF VLAAMSE VOLKSBEWEGING (VVB) PROVINCIE ANTWERPEN

Dossiers (1960-1980) over VU-partijraad, VU-arrondissement Antwerpen, VU-afdeling Edegem en Dosfelsinstituut Werkcomité provincie Antwerpen.
BE ADVN AC1202 ARCHIEF LUDO VAN HUFFELEN

7

Fotonegatieven (1946-1990) over de dynamitering van de IJzertoren, heropbouw PAX-poort, heropbouw IJzertoren en de IJzerbedevaarten.
BE ADVN AC1207 ARCHIEF HENDRIK VAN LERBERGHE

[Sommige archieven bevinden zich nog in de verwerkingsfase en zijn niet onmiddellijk raadpleegbaar]

[RITA VERELST]

8

JAARGANG 1 — Nr 1 — GRASMAAND (APRIL) 1950 LOSSE NUMMERS 5 FR.

HET Pennoen

HET PENNOEN: MAANDBLAD VOOR 'T JONG-NEDERLANDS DIET

OPSTEL EN BEHEER: STENEBRUG 9, BORGERHOUT-ANTWERPEN

Laat ebben, laat vloeien,
en ieder met zich zelf bemoeien,
wie wat weet van mij en de [mijnen,
ga naar huis en bezie eens de [zijnen,
en zijn die van gebreken vrij,
dan staat hij verre boven mij.

WT | TIJDSCHRIFT OVER DE GESCHIEDENIS VAN DE VLAAMSE BEWEGING
Inhoud 2021/4

WT-bijdragen van 1995 tot 2019 zijn raadpleegbaar langs www.wt.be

VOORWOORD
Bruno De Wever, *Pallieter in het Europa der Volkeren*

BIJDRAGEN
Ulrike Burki, *Onze goede naam is ermee gemoeid! De romanfiguur Pallieter als (ongewenst) Vlaams symbool in het interbellum (1916-1940).*

Winfried Dolderer, *Een alternatieve Europa-kaart. Vlaams nationalisme en de internationale der minderheden*

NIEUWE UITGAVEN

Abonnementsgeld:
– binnenland: 30 euro
– buitenland: 40 euro
– steunabonnement: 75 euro
- afzonderlijk nummer: 10 euro
meer info langs: www.wt.be

Beperkt aanbod recente bijdragen te lezen op: www.foliomagazines.be

U kunt zich **abonneren** op *WT* door overschrijving van het abonnementsgeld op rekeningnummer BE80733021529077 [BIC KREDBEBB].

ADVN-Driekoningengesprekken en nieuwjaarsreceptie op 31 januari 2022, 19u30

Naar aanleiding van de 100ste verjaardag van het Frans-Belgisch Militair Akkoord (1920) buigen experten zich over defensie in verleden en heden. Sprekers zijn Tom Sauer (UA), Luc Vandeweyer (Algemeen Rijksarchief) en Luc De Vos (Prof. em. Koninklijke Militaire School) en Karl Drabbe is moderator. Deze activiteit vindt plaats in het Provinciehuis van Antwerpen.
Onthaal vanaf 19u. Inschrijven kan via publiekswerking@advn.be.

Leesforum Flamenpolitik op 21 maart 2022

Recent verschenen opmerkelijke publicaties van historici Sebastian Bischoff (Universität Paderborn), Jakob Müller (Freie Universität Berlin) en Bruno Yammine (KULeuven) met betrekking tot de Flamenpolitik tijdens WOI. Hun bevindingen worden besproken tijdens een interactief debat met Bruno De Wever (UGent) en Antoon Vrints (UGent) als moderator.
Organisatie: WT, CEGESOMA en ADVN.
Meer informatie volgt.

Pil-van Gastelprijs voor geschiedenis 2019-2021

In het najaar van 2022 wordt de driejaarlijkse Pil-van Gastelprijs voor geschiedenis voor de negende keer uitgereikt. In aanmerking komen uitgegeven of onuitgegeven oorspronkelijke en wetenschappelijk studies over een aspect van de Vlaamse beweging. Inzending van publicaties kan tot 14 januari 2022.
Het reglement is beschikbaar via de ADVN-website of kan worden opgevraagd via publiekswerking@advn.be.

MEEGESLEURD IN DE 'ANARCHIE DER WERELDPOLITIEK'

Vandaag geniet een talrijk opgekomen publiek er van de voorstellingen van het muziekcentrum AMUZ. Een eeuw geleden echter, op 8 augustus 1925, was de parochiekerk van Sint-Augustinus in de Kammenstraat in Antwerpen veel te klein om de vrienden en bewonderaars van Alfons Van de Perre allemaal toe te laten er zijn lijkmis bij te wonen. De voorman van de Vlaamse beweging had nauwelijks 53 jaar oud de strijd tegen een noodlottige ziekte verloren. En strijd was nochtans altijd zijn levenselixir geweest. Strijd voor de vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit bijvoorbeeld. Strijd ook tegen alles wat de Vlaamse natie bedreigde, zoals een al te enge binding van België aan Frankrijk door het Frans-Belgisch Militair Akkoord, het *Accord militaire défensif franco-belge pour le cas d'une agression allemande non-provoquée*.[1] Voor het ADVN vormt het beruchte 'geheime akkoord' de kapstok om er zijn volgende Driekoningengesprekken over het defensievraagstuk vroeger en nu aan op te hangen.

Van de Perre had in 1914 samen met Frans Van Cauwelaert en Arnold Hendrix *De Standaard* opgericht. In diezelfde krant zou hij zes jaar later van leer trekken tegen het akkoord dat de generale staven van België en Frankrijk uiteindelijk op 7 september 1920 overeenkwamen. Ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog was het uit 1839 daterende statuut van België met zijn opgelegde neutraliteit vervallen. De vraag was toen of het koninkrijk aan de Noordzee voor een vrijwillige neutraliteit zou gaan zoals Zwitserland of een alliantie zou sluiten met kleinere dan wel grotere mogendheden. Van de Perre vreesde dat een akkoord tussen een klein en een machtig land in het nadeel van de eerste zou uitdraaien. Met Frankrijk optrekken *"sleurt België willens nillens mee in de Anarchie der Wereldpolitiek"* [2], zoals de bezetting van het Duitse Ruhrgebied in 1923 door Franse én Belgische troepen genoegzaam zou aantonen. Het verwonderde Van de Perre niet dat de Franstaligen het akkoord toejuichten: *"Ze zijn overtuigd dat het de Franse invloed in Vlaanderen zal versterken."*[3] Op 10 september 1920 gaf Leon Delacroix, Belgisch premier en (kortstondig) minister van Buitenlandse Zaken, in een brief aan zijn Franse collega Alexandre Millerand zijn *"approbation"* [goedkeuring] aan het akkoord. Diens bevestigende antwoord volgde vijf dagen later. Het Belgische parlement kreeg niet de gelegenheid om het – in die zin 'geheime' – akkoord te bespreken. Van de Perre wijdde er op 17 september nog een laatste bijdrage aan. Hij relativeerde de invloed van zijn kritisch proza en hoopte alleen nog op een eventuele verwerping van het 'oorlogsbudget' door het parlement. Niettemin zou hij nog voordrachten houden tegen het akkoord, maar dan als 'gewoon soldaat', niet als het 'hoofd' van een beweging ertegen.

De kwestie bleef verder voor beroering zorgen. In 1934 lanceerde het Verbond van Vlaamse Oudstrijders (VOS) een campagne tegen het 'bloedakkoord' als symbool van militarisme en Frans imperialisme. 'Los van Frankrijk' luidde ook het motto van de IJzerbedevaart van 1935. Uiteindelijk was het Paul-Henri Spaak, kersvers minister van Buitenlandse Zaken, die op 20 juli 1936 een punt zette achter het akkoord met zijn pleidooi voor een buitenlandse politiek die *"exclusivement et intégralement belge"* diende te zijn.

De artikelenreeks van Alfons Van de Perre overstijgt de Belgisch-Franse problematiek door de beschouwingen die hij erin ten beste gaf. Zo plaatste hij kanttekeningen bij het 'defensieve' karakter van een oorlog. Doordat elke grote mogendheid *"enige schuld had aan de wereldoorlog"*, trad ze gedeeltelijk defensief en gedeeltelijk offensief op. Van de Perre onderstreepte ook dat er (toen) slechts één land belang had bij *"onze onafhankelijkheid"*, en dat was Engeland.[4]

DIRK ROCHTUS | VOORZITTER VAN HET ADVN

(1) Zie het standaardwerk van Guido Provoost, *Het Frans-Belgisch militair akkoord van 7 september 1920 en zijn invloed op de Belgische buitenlandse, militaire en binnenlandse politiek (1920-1937)*, Leuven 1976, 573 pp.
(2) Geciteerd naar Theo Luykx, *Dr. Alfons Van de Perre en zijn tijd (1872-1925)*, Antwerpen-Utrecht, 1972, p. 258.
(3) Geciteerd naar T. Luykx, *Dr. Alfons Van de Perre [...]*, p. 259.
(4) Geciteerd naar T. Luykx, *Dr. Alfons Van de Perre [...]*, p. 260.

VOS-betoging in Maldegem, 1936. [ADVN, VFA726]

ADVN
ARCHIEF VOOR NATIONALE BEWEGINGEN

Lange Leemstraat 26 2018 Antwerpen
[T] +32 [0]3-225 18 37
[E] info@advn.be
[W] www.advn.be